

Od praktyki kancelaryjnej do teorii archiwalnej

Księga Jubileuszowa Profesor Ireny Mamczak-Gadkowskiej

**Od praktyki kancelaryjnej
do teorii archiwalnej
Księga jubileuszowa
Profesor
Ireny Mamczak-Gadkowskiej**

pod redakcją

Zuzanny Jaśkowskiej-Józefiak

i

Krzysztofa Strykowskiego

Poznań 2023

© Copyright by Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Wydział Historii UAM, Poznań 2023

Recenzja: dr hab. Waldemar Chorążyczewski, prof. UMK
dr hab. Małgorzata Machatek, prof. US

Redakcja i korekta: Hanna Kossak-Nowocień

Projekt okładki: Agnieszka Juraszczyk (Fundacja TRES)

Skład i łamanie: Hanna Kossak-Nowocień

Zdjęcie prof. Ireny Mamczak-Gadkowskiej na frontyspisie — archiwum rodzinne.

ISBN 978-83-67284-18-9

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Historii
ul. Uniwersytetu Poznańskiego 7
61-614 Poznań
tel. 61 829 14 64
e-mail: whwydawnictwo@amu.edu.pl
www.historia.amu.edu.pl

DRUK
PERFEKT — Gaul i wspólnicy sp.j.
ul. Skórzewska 63
60-185 Skórzewo

Tabula gratulatoria

Balbuza Katarzyna
Bątkiewicz-Szymanowska Edyta
Białecki Konrad
Bielas-Błażejczyk Ewa
Biernat Andrzej
Biniaś-Szkopek Magdalena
Błażejczyk-Majka Lucyna
Chorażyczewski Waldemar
Chudzińska Anna
Ciechanowski Hadrian
Cołbecka Monika
Czamańska Ilona
Czarnota Tomasz
Degen Robert
Delimata-Proch Małgorzata
Dembińska Edyta
Dobek Rafał
Dobosz Józef
Domalanus Anna
Domańska Ewa
Dorna Maciej
Drzewiecka Dorota
Drzewiecki Bartosz
Fischer Iwona
Florczak Ilona
Forycki Maciej
Franz Maciej
Galuba Rafał
Górczak Zbyszko
Górczyńska-Przybyłowicz Bożena
Harc Lucyna

Heruday-Kiełczewska Magdalena
Hinc Alina
Ilski Kazimierz
Jabłońska Marlena
Jakuboszczak Agnieszka
Janicki Tadeusz
Jankowiak Stanisław
Jasiński Tomasz
Jaśkowska-Józefiak Zuzanna
Józefiak Piotr
Julkowska Violetta
Karpiński Tomasz
Kijas Artur
Kołacki Jerzy
Konieczka-Śliwińska Danuta
Konstankiewicz Marek
Kordel Jacek
Kossak-Nowocień Hanna
Kościański Rafał
Kotłowska Anna
Krajewska Hanna
Królczyk Krzysztof
Krystek Henryk
Kujawiński Jakub
Kulecka Alicja
Kwiatkowska Wiesława
Lange Krzysztof
Laszuk Anna
Losik-Sidorska Aleksandra
Łazuga Waldemar
Łosowski Janusz

Łukasiak Katarzyna
Makowski Krzysztof
Makówka Agnieszka
Malinowski Józef
Matla Marzena
Matusik Przemysław
Matuszak Tomasz
Matysiak Jarosław
Mazur Hubert
Mazurczak Dorota
Menz Mariusz
Miłosz Jan
Molik Witold
Mrozewicz Bożena
Mrozewicz Leszek
Musielak Maria
Napierała Anita
Niedźwiedzka Magdalena
Nikodem Jarosław
Okulewicz Piotr
Pacanowska Regina
Pająkowska Agnieszka
Pentek Zdzisław
Pera Justyna
Perłakowska Ewa
Pietkiewicz Krzysztof
Pietrzyk Paweł
Pilarczyk Zbigniew
Pokora Piotr
Praczyk Małgorzata
Prostko-Prostyński Jan

Pudłowski Leszek
Rataj Krzysztof
Reczek Rafał
Robótka Halina
Roman Wanda Krystyna
Rosa Agnieszka
Rosowska-Jakubczyk Ewa
Sak Monika
Schramm Tomasz
Sierpowski Stanisław
Skotarczak Dorota
Skupieński Krzysztof
Smoczyński Marcin
Stępień Robert
Stępiak Władysław
Strykowski Krzysztof
Strzelczyk Jerzy
Syta Krzysztof
Szabaciuk Małgorzata
Święcicki Klaudiusz
Wenta Jarosław
Werner Wiktor
Wiśniewska-Drewniak Magdalena
Wiśniewski Jarosław
Witkowski Rafał
Wryk Ryszard
Wysokińska Aleksandra
Wytrzyszczak Sebastian
Zwierzykowski Michał
Żołądź-Strzelczyk Dorota

Spis treści

WSTĘP

Słowo wstępne (<i>Krzysztof Strykowski</i>)	11
Profesor Irena Mamczak-Gadkowska – w jubileusz 70-lecia urodzin (<i>Zuzanna Jaśkowska-Józefiak</i>)	15
Prace obronione pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Ireny Mamczak-Gadkowskiej (<i>Magdalena Heruday-Kietczewska</i>)	21
Prof. UAM dr hab. Irena Mamczak-Gadkowska. Bibliografia (<i>Magdalena Biniaś-Szkopek</i>)	25

Z TEORII I METODYKI ARCHIWALNEJ

Marek Konstankiewicz Zasada poszanowania historycznie ukształtowanego zasobu archiwalnego w przepisach ustawy z 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach	41
Robert Degen Nadzór nad brakowaniem akt przez urzędy administracji rządowej w Polsce w latach 1918–1939	55
Anna Laszuk Zasada przynależności zespołowej i archiwiści jako archiwotwórcy	83
Ewa Bielas-Błażejczyk, Marlena Jabłońska Archiwalia w instytucjach kultury. Zarys problemu	101

ARCHIWOZNAWSTWO

Krzysztof Syta Organizacja pracy i personel Biura Naczelnika Powiatu Kaliskiego w latach 1831–1862	121
Janusz Łosowski Archiwa sowieckie na terenie tak zwanej Zachodniej Ukrainy w świetle dwóch opracowań z roku 1942	155
Tomasz Matuszak Od podległości do samodzielności. Szkice z dziejów Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim (1945–1986)	181

Hubert Mazur	
Udział Archiwum Państwowego w Poznaniu w „Tygodniach Archiwów” (1958-1989)	201
Anna Domalanus, Monika Sak	
Archiwa uczelniane w dobie pandemii COVID-19 w Polsce i na świecie	221
BIOGRAFISTYKA	
Alicja Kulecka	
Archiwiści, archiwa, archiwalia w dokumentach osobistych Stefana Kieniewicza	237
Wanda Krystyna Roman	
Wojenne biografie polskich archiwistów	259
Dorota Drzewiecka, Bartosz Drzewiecki	
Sprawa odwołania Witolda Suchodolskiego z funkcji dyrektora Wydziału Archiwów Państwowych w 1949 r.	283
ARCHIWA ZAGRANICZNE I MIĘDZYNARODOWA WSPÓŁPRACA ARCHIWÓW	
Zuzanna Jaśkowska-Józefiak	
Instrukcja zarządzania Archiwum w Simancas, czyli słów kilka o pracy archiwisty i funkcjonowaniu archiwum w XVI-wiecznej Hiszpanii	299
Leszek Pudłowski	
Biurko Jeffersona. Kult archiwalnych artefaktów w Stanach Zjednoczonych	311
Magdalena Heruday-Kiełczewska	
Udział polskich archiwistów w Międzynarodowych Konferencjach Okrągłego Stołu Archiwów (CITRA)	331
HISTORIA I REGIONALISTYKA	
Stanisław Sierpowski	
Unia europejska w projektach międzywojnia	343
Krzysztof Strykowski	
Kilka uwag o problemach odbudowy i działalności administracji powiatowej w Wielkopolsce po II wojnie światowej	357
Stanisław Jankowiak	
Polityka zagraniczna ZSRR w 1957 r. w świetle raportów polskiej ambasady w Moskwie	373
Piotr Józefiak	
Ostrzeszowianka na Uniwersytecie Poznańskim. Edukacja akademicka Anny Klubówny w świetle zachowanych materiałów archiwalnych zgromadzonych w Archiwum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	389

Wstęp

Słowo wstępne

Zamieszczone w publikacji artykuły autorstwa przyjaciół i kolegów profesor Ireny Mamczak-Gadkowskiej są przede wszystkim wyrazem sympatii do obchodzącej 70 urodziny Jubilatki. Złożyły się na nią teksty przygotowane w ośrodkach archiwistyki polskiej (Lublin, Warszawa, Kraków i Toruń) i za granicą, a rzeczą naturalną jest udział w gronie autorów przedstawicieli poznańskiego środowiska archiwalnego i historycznego. Artykuły omawiają zagadnienia z teorii i metodyki pracy archiwalnej, archiwoznawstwa, archiwów zagranicznych, międzynarodowej współpracy archiwalnej, biografistyki oraz historii i regionalistyki. Są to zarazem kwestie, którymi żywo interesuje się Jubilatka, sama będąca autorką ważnych tekstów z tych właśnie dziedzin. Tom jej poświęcony ukazuje się z opóźnieniem spowodowanym niezawinionymi przez inicjatorów jego powstania i autorów artykułów okolicznościami, które miały i nadal niestety mają wpływ na naszą rzeczywistość. Najpierw pandemia COVID-19, później wojna w Ukrainie, a szczególnie to pierwsze wydarzenie, znacząco spowolniły przygotowanie i doprowadzenie do wydania publikacji, pierwotnie przewidzianej na rok 2022.

Prezentowany zbiór artykułów poświęconych Jubilatce dobrze komponuje się z innym jubileuszem – 50. rocznicą powstania Zakładu Archiwistyki, uroczyste obchodzoną w listopadzie 2022 r. Z tejże okazji zorganizowano konferencję, podczas której była również okazja do zaprezentowania historii Zakładu. Przedstawić ją mogła tylko jedna osoba, to jest profesor Irena Mamczak-Gadkowska. Zauważyć bowiem wypada, że z dziejami poznańskiego ośrodka nauczania archiwistyki nazwisko Ireny Mamczak, a następnie Mamczak-Gadkowskiej związane jest prawie od zawsze. W jej obecności, a następnie przy jej znaczącym udziale powstawał i rozwijał się Zakład Archiwistyki, którego założycielem był prof. Franciszek Paprocki. Jubilatka była świadkiem narodzin Zakładu oraz obserwatorem czasów, w których doznał się on okrągłej, niedawno świętowanej rocznicy. Pani Profesor dosko-

nale zapamiętała (i często przypomina) słowa Paprockiego o potrzebie zachowania jak najściślejszych związków pracowników zatrudnionych w Zakładzie z szeroko pojmowaną archiwistyką, zarówno w wymiarze teoretycznym, jak i praktycznym. Już jako „świeżo upieczona” asystentka była przekonana, że praca w takim miejscu to również działanie dla szeroko rozumianej dziedziny archiwalnej. Swoją aktywnością – najpierw jako pracownik, a następnie jako kierownik – starała się, by swoistego rodzaju „testament” twórcy Zakładu Archiwistyki w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu został wypełniony treścią. Jego częścią było też przekonanie, że z pracą dydaktyczną w Zakładzie Archiwistyki powinno łączyć się wykorzystywanie źródeł przechowywanych w zasobach archiwów. Adresatka artykułów prezentowanych w niniejszym tomie nie wyobraża sobie zatem pomijania archiwalnych zasobów w jakichkolwiek badaniach. „Wzrasta też znaczenie archiwistów będących pośrednikami pomiędzy archiwaliami a ich użytkownikami. Generalnie zajmujący się archiwistyką i ludzie mający bezpośredni dostęp do archiwaliów mają do wypełnienia bardzo ważne zadanie. Nieroztropne byłoby nie wykorzystanie ich wiedzy i znajomości zasobów placówek archiwalnych” – to tylko kilka wyjątków z wyrażanych przez nią często opinii.

W rozmowach i dyskusjach Jubilatka z rozrzewnieniem wspomina swoje pobyty w polskich i zagranicznych archiwach. Profesor lubi podkreślać, że prowadzenie kwerend archiwalnych jest dla niej nie tylko pozyskiwaniem niezbędnych informacji. Przebywanie w czytelni oraz studiowanie odnalezionych zapisów przeszłości ma dla niej także swój urok, jest formą wytchnienia i oderwania od szarej niekiedy codzienności. O tym, że archiwom można powierzać realizację nawet bardzo nietypowych zadań, np. prowadzenie zajęć terapeutycznych, mówią zresztą wystąpienia wygłoszone podczas jednej z konferencji naukowych zorganizowanych przy znaczącym udziale Jubilatki. W 2013 r. odbyło się w murach UAM spotkanie poświęcone także takim – nowym – funkcjom archiwów. Jednym z efektów tej ciekawej naukowej debaty jest książka wydana w 2015 r., której współredaktorem wraz z Ireną Mamczak-Gadkowską był niżej podpisany.

Prezentowana publikacja zawiera wykaz prac, których autorką i współautorką, redaktorem i współredaktorem jest Jubilatka. Szczególnego podkreślenia wymaga, że profesor Irena Mamczak-Gadkowska jest typem badaczki, która chętnie dzieli się swoimi archiwalnymi odkryciami, stara się je jak najszerszej upowszechniać. W ostatnim czasie z jej inicjatywy opracowano i wydano drukiem protokoły Senatu Uniwersytetu Poznańskiego – był to znako-

mity prezent zarówno dla uczelni obchodzącej swoje 100-lecie, jak i dla osób zainteresowanych jej początkami oraz dalszymi dziejami. Nie tylko inspirowanie, lecz także udział w wielu przedsięwzięciach to „znak firmowy” tej skrupulatnej w archiwalnych dociekaniach badaczki i ważnej przedstawicielki poznańskiej szkoły archiwistycznej. Wspomnieć należy, że pod jej opieką zdobyło „archiwalne ostrogi” wielu archiwistów polskich, część z nich pełniła bądź nadal pełni odpowiedzialne funkcje kierownicze nie tylko w sieci archiwów państwowych. Archiwistykę jako specjalność ukończyło też wielu obecnych pracowników Wydziału Historii UAM. Wprawdzie, w związku z przejściem na emeryturę, żegnamy już Panią Profesor jako czynnego pracownika Zakładu Archiwistyki, jednak liczymy na to, że nadal będziemy korzystać z jej bogatych doświadczeń. *Ad multos annos*, Pani Profesor!

Krzysztof Strykowski

Profesor Irena Mamczak-Gadkowska — w jubileusz 70-lecia urodzin

Data 23 marca 2022 r. była dla Zakładu Archiwistyki Wydziału Historii UAM datą szczególną. W tym dniu prof. Irena Mamczak-Gadkowska, związana z Zakładem Archiwistyki od ponad czterdziestu pięciu lat, obchodziła jubileusz 70-lecia urodzin. Okrągłe rocznice stanowią nie tylko oczywisty powód do świętowania, lecz także naturalną okazję do wspominania sukcesów i najważniejszych osiągnięć oraz do podsumowań. Korzystając z tej wyjątkowej okoliczności, chcemy przybliżyć postać Jubilatki – Jej życie, dorobek dydaktyczny i naukowy.

Irena Mamczak urodziła się 23 marca 1952 r. w Parzynowie w powiecie ostrzeszowskim jako córka Mariana i Stanisławy z domu Mądrej. Pierwszy etap nauki rozpoczęła w 1959 r. w miejscowej szkole podstawowej, którą ukończyła w 1967 r. Kształcenie kontynuowała w Liceum Ogólnokształcącym w Ostrzeszowie. W 1971 r. podjęła studia historyczne w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Powstańców Śląskich w Opolu. Na opolskiej uczelni ukończyła dwa pierwsze lata studiów, a następnie, od 1973 r., kontynuowała naukę na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Od momentu podjęcia studiów w stolicy Wielkopolski Jubilatka wykazywała szerokie zainteresowania archiwalne i historyczne. Wiedzę z zakresu archiwistyki pogłębiała pod czujnym okiem promotora pracy dyplomowej – doc. dr. hab. Franciszka Paprockiego. Pracę magisterską pt. *Spuścizna rękopiśmienna Józefa Paczkowskiego (1861–1933) Dyrektora Archiwów Państwowych i Profesora Uniwersytetu Poznańskiego* obroniła 8 czerwca 1976 r. Studia ukończyła z wynikiem bardzo dobrym, już jako absolwentka Wydziału Historycznego UAM.

Po zamknięciu etapu studiów Irena Mamczak postanowiła związać swoje życie naukowe i zawodowe z poznańską uczelnią, na której – jak już wspomniano – przepracowała łącznie ponad czterdzieści pięć lat. We wrześniu 1976 r., zaraz po ukończeniu studiów, została zatrudniona na stanowisku asystenta stażysty, a następnie (od grudnia 1978 r.) starszego asystenta. W tym czasie odbyła dwa staże: w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Poznaniu, gdzie zdobywała pierwsze szlify archiwalne pod czujnym okiem doc. dr Ireny Radtke, oraz w Archiwum UAM.

Równocześnie z wykonywaniem pracy dydaktycznej i zdobywaniem pierwszych doświadczeń w pracy archiwistki Jubilatka prowadziła badania naukowe, w których skupiała się na poznaniu roli i wkładu poznańskiego środowiska naukowego w rozwój archiwistyki oraz historii Wielkopolski w XX w. W kręgu szczególnego zainteresowania Jubilatki pozostała osoba Józefa Paczkowskiego. W trakcie pracy na poznańskiej Alma Mater kontynuowała badania nad osobą tego wybitnego archiwisty, skupiając się tym razem na jego osiągnięciach w organizacji polskiej sieci archiwalnej w okresie międzywojennym. Zagadnienie to stało się tematem przygotowywanej przez nią dysertacji doktorskiej, która do 1978 r. powstawała pod opieką naukową mistrza Jubilatki – doc. dr. hab. Franciszka Paprockiego – a następnie pod opieką doc. dr. hab. Bernarda Piotrowskiego. Dnia 9 stycznia 1984 r. uchwałą Rady Naukowej Instytutu Historii UAM Jubilatka uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie historii na podstawie rozprawy pt. *Wkład Józefa Paczkowskiego do rozwoju archiwistyki polskiej*. Kilka lat później, nakładem Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, rozprawa została opublikowana, zajmując ważne miejsce wśród opracowań poświęconych rozwojowi polskich archiwów państwowych.

W kolejnych latach, już jako adiunkt, Jubilatka zdobywała dalsze doświadczenie dydaktyczne i prowadziła badania naukowe. W roku akademickim 1993/1994 jako stypendystka Deutsche Akademische Austauschdienst (DAAD) odbyła staż w Szkole Archiwalnej w Marburgu, zapoznając się z programem i sposobami kształcenia archiwistów w Niemczech oraz metodyką archiwalną tamtejszych archiwów. Zdobytą wówczas wiedzę wielokrotnie wykorzystywała w dalszej pracy naukowej. Szczególnie bliska Jubilatce pozostawała tematyka budowy i rozwoju polskiej sieci archiwalnej okresu międzywojennego. Zgłębianiu zagadnienia poświęciła kolejne lata pracy, przeprowadzając kwerendy w archiwach polskich oraz zagranicznych. Ukoronowaniem Jej badań w tym zakresie było opublikowanie monografii pt. *Archiwa państwo-*

we w II Rzeczypospolitej, stanowiącej kompendium wiedzy na temat historii, organizacji i działalności polskich archiwów państwowych w określonym tytule okresie. Praca stała się podstawą do uzyskania stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych, który uzyskała 19 czerwca 2006 r. uchwałą Rady Naukowej Instytutu Historii UAM. W 2010 r. Jubilatce przyznano tytuł profesora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Podczas długiej kariery zawodowej prof. Mamczak-Gadkowska pełniła liczne funkcje reprezentacyjne zarówno w kraju, jak i w środowisku międzynarodowym. Zaangażowała się m.in. w działalność Komisji do spraw Oceny Materiałów Archiwalnych przy Naczelnym Dyrektorzem Archiwów Państwowych, Rady Archiwalnej i Rady Naukowej PAN Archiwum w Warszawie oraz Rady Naukowej ds. współpracy Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych i archiwów państwowych ze środowiskami naukowymi. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego i Stowarzyszenia Archiwistów Polskich. W latach 2007–2017 była wiceprzewodniczącą Sekcji Edukacji Archiwalnej Stowarzyszenia. Działa także aktywnie w Sekcji Edukacji Archiwalnej i Szkolenia Międzynarodowej Rady Archiwów (International Council on Archives, Section for Archival Education and Training – ICA/SAE). W latach 1996–2000 wchodziła w skład Komitetu Wykonawczego tej Sekcji, co pozwoliło jej brać czynny udział w organizowanych corocznie sympozjach oraz międzynarodowych badaniach z zakresu kształcenia archiwalnego. Jubilatka była ponadto przewodniczącą Rady Archiwum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w latach 2012–2020 oraz pierwszą przewodniczącą Kapituły Nagród im. prof. Stanisława Nawrockiego dla archiwistów województwa wielkopolskiego. Jubilatka angażowała się także w prace redakcyjne wielu czasopism specjalistycznych, m.in.: „Archeionu”, „Poznańskiego Rocznika Archiwalno-Historycznego”, „Przeglądu Archiwalno-Historycznego”, „Archiwów – Kancelarii – Zbiorów” oraz holenderskiego „Archival Science”.

Przez ponad czterdzieści pięć lat prof. Irena Mamczak-Gadkowska aktywnie poświęcała się pracy dydaktycznej i naukowej. W tej pierwszej z zaangażowaniem wprowadzała studentów w skomplikowane i na pierwszy rzut oka często niezrozumiałe arkana podstaw archiwistyki, metodyki archiwalnej, neografii gotyckiej, historii archiwów, a w późniejszym czasie również public relations i popularyzacji w archiwach oraz funkcjonowania archiwów zagranicznych. Przez wiele lat sprawowała funkcję opiekuna praktyk archiwalnych, a także otaczała opieką Sekcję Archiwistyczną Studenckiego

Koła Naukowego Historyków UAM im. Gerarda Labudy oraz Studenckie Koło Naukowe Stowarzyszenia Archiwistów Polskich. Jubilatka wypromowała grono absolwentów. Jest promotorką dwóch ukończonych doktoratów, czterdziestu siedmiu prac magisterskich i trzech licencjatów.

Jubilatka jest autorką ponad stu publikacji: monografii, artykułów w polskich i zagranicznych czasopismach oraz recenzji, redaktorką lub współredaktorką opracowań zbiorowych i edycji źródłowych. W twórczości naukowej prof. Ireny Mamczak-Gadkowskiej można wyróżnić trzy główne nurty badawcze. Pierwszy z nich dotyczy zagadnień związanych z szeroko rozumianą archiwistyką, w tym przede wszystkim dziejami archiwów w okresie II Rzeczypospolitej i metodyką archiwalną. Tematyce archiwoznawczej prof. Irena Mamczak-Gadkowska poświęciła pracę doktorską i habilitacyjną, a także szereg artykułów, dotyczących najczęściej różnych aspektów działalności archiwów w okresie międzywojennym oraz biografii zasłużonych archiwistów. Jubilatka jest ponadto autorką kilku tekstów naukowych dotyczących metodyki opracowania zasobu oraz kilku rozdziałów w „Metodyce pracy archiwalnej” – popularnym podręczniku akademickim, z którego wiedzę czerpały liczne pokolenia studentów. Kolejny kierunek badań prowadzonych przez prof. Irenę Mamczak-Gadkowską dotyczy problematyki kształcenia archiwistów w Polsce i na świecie. Wpływ na rozwój zainteresowań w tym kierunku miały z pewnością zagraniczne doświadczenia Jubilatki. Godny uwagi jest także Jej dorobek z zakresu historii regionalnej. Warte podkreślenia jest szczególnie podjęte w ostatnich latach przedsięwzięcie, jakim było włączenie się w przygotowanie edycji protokołów z posiedzeń Senatu Uniwersytetu Poznańskiego w okresie międzywojennym. Nakładem Wydawnictwa UAM w latach 2019–2021 ukazały się dotychczas trzy tomy źródeł.

Pochylając się nad osobą Ireny Mamczak-Gadkowskiej, dostrzegamy bez trudu Jej ogromne zaangażowanie w życie Zakładu Archiwistyki. Jej przełożeni podkreślali, że od momentu zatrudnienia odznaczała się niezwykle sumiennością i pracowitością. Oddanie Zakładowi uwidoczniło się jeszcze bardziej w momencie objęcia przez Jubilatkę funkcji jego kierownika, którą pełniła w latach 2012–2020. W okresie tym poświęcała ogrom czasu na rozwiązywanie bieżących problemów i szukanie najlepszych dróg rozwoju jednostki. Podkreślenia wymaga, że we wszystkich podejmowanych działaniach miała na celu przede wszystkim dobro pracowników oraz studentów. Szukając najlepszych rozwiązań ich większych i mniejszych bolączek, wykazywała się rzadko spotykaną troską i bezinteresowną chęcią pomocy.

Pomimo ogromnego zaangażowania, jakie wkładała w pracę dydaktyczną i naukową, Jubilatka spełniała się także w życiu rodzinnym. Jeszcze przed obroną doktoratu poślubiła absolwenta poznańskiego Wydziału Prawa UAM, a obecnie jego profesora, Tadeusza Gadkowskiego, z którym wychowała dwóch synów – Andrzeja i Aleksandra – dzisiaj doktorów nauk prawnych, będących dumą Rodziców. W codziennych relacjach Jubilatka pozostaje przede wszystkim osobą niezwykle serdeczną i ciepłą, potrafiącą stworzyć atmosferę sprzyjającą nie tylko swobodnej rozmowie, lecz także zdobywaniu i poszerzaniu wiedzy. Jest dobrym duchem, wytrwale czuwającym nad kolejnymi pokoleniami uczniów wychodzących spod Jej ręki.

Wykorzystane źródła

Archiwum UAM, Akta studenckie, sygn. 640/926
Archiwum UAM, Akta doktorskie, sygn. 729/11
Archiwum UAM, Akta habilitacyjne, sygn. 1095/2

Zuzanna Jaśkowska-Józefiak

Prace obronione pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Ireny Mamczak-Gadkowskiej

Prace doktorskie

2015

Jaškowska Zuzanna, *Archiwa najstarszych uniwersytetów w Hiszpanii: organizacja, zasób, działalność.*

Wojciechowski Przemysław, *Ochrona i konserwacja zasobu w archiwach państwowych w Polsce.*

Prace magisterskie

2007

Wojcieszek Katarzyna, *Występy gościnne w Teatrze Wielkim w Poznaniu w latach 1945–1978.*

2010

Budzyńska Hanna, *Jan Szajbel. Historyk i archiwista.*

Czajka Anna, *Archiwum Uniwersyteckie we Freiburgu. Organizacja, zasób, działalność.*

Gularek Magdalena, *Nadzór nad narastającym zasobem archiwalnym w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Poznaniu w latach 1951–1975.*

Kaczmarek Michalina, *Udostępnianie materiałów archiwalnych w Archiwum Państwowym w Poznaniu i jego oddziałach w latach 1975–2005.*

Kajnath Jakub, *Archiwum Radia „Merkury” S.A. Regionalnej Rozgłośni Polskiego Radia w Poznaniu.*

- Niezborala Dorota, *Franiszek Paprocki. Historyk i archiwista.*
Sokołowska Janina, *Kazimierz Ślaski. Historyk i archiwista, promotor.*
Stępniaak Martyna, *Janusz Staszewski. Historyk i archiwista.*
Wojciechowska Hanna, *Oświata, kultura i szkolnictwo w Opalenicy w latach 1945–1956.*
Zmuda Adrian, *Archiwum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – organizacja, zasób, działalność.*

2011

- Bąkowski Piotr, *Muzeum Narodowe w Poznaniu w świetle prasy poznańskiej 1950–1966.*
Dobrzyński Łukasz, *Powiatowe Archiwum Państwowe w Lesznie. Organizacja, zasób i działalność.*
Jaśkowska Zuzanna, *Uniwersytet w Saragossie i jego archiwum.*
Klapiszewska Joanna, *Park Cytadela w świetle akt zespołu archiwalnego „Spółeczny Komitet Budowy Parku-Pomnika Przyjaźni Polsko-Radzieckiej i Braterstwa Broni w Poznaniu” z Archiwum Państwowego w Poznaniu.*
Kłudzińska Anna, *Źródła do historii szkolnictwa wyższego w aktach Wydziału Nauki i Oświaty Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Poznaniu.*
Wąsicka Maria, *Rozwój Wydziału Filozoficznego i Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Poznańskiego w latach 1919–1939 w świetle źródeł archiwalnych.*
Werner Katarzyna, *Dział Rękopisów Oddziału Zbiorów Specjalnych Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu.*

2012

- Antoszak Joanna, *Jan Jachowski (1891–1977). Poznański księgarz i wydawca.*
Jemielity Joanna, *Profesor Tadeusz Cyprian. Prawnik i fotograf.*
Kozłowska Marta, *Teatr Wielki w Poznaniu w latach 1919–1939 w świetle materiałów archiwalnych.*
Marusiak Patrycja, *Szkoły średnie ogólnokształcące w województwie poznańskim w latach 1945–1950.*
Matysik Magda, *Archiwum Polskiej Akademii Nauk – Oddział w Poznaniu (1974–2010).*
Wargocka Kinga, *Archiwum Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Organizacja, zasób, działalność.*
Wolniczak Mateusz, *Outsourcing archiwalny.*
Żółtowska Katarzyna, *Spuścizna Stanisławy Jasińskiej (1898–1967).*

2014

Boniec Magdalena, *Druga wojna światowa w zbiorach fotograficznych Muzeum Śremskiego.*

Matuszak-Kasprzak Joanna, *Działalność edukacyjna Muzeum Regionalnego w Jarocinie.*

Mróz Monika, *Źródła do dziejów Teatru Wielkiego im. Stanisława Moniuszki w Poznaniu w okresie pruskim i w czasie okupacji niemieckiej.*

Norkiewicz Krzysztof, *Postępowanie z materiałami archiwalnymi w sytuacjach kryzysowych.*

Owsianna Daria Anna, *Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu. Organizacja i działalność.*

Puzyrewska Agnieszka, *Archiwum Państwowe w Koszalinie.*

Skrzypczak Joanna, *Działalność edukacyjna i popularyzatorska Archiwum Państwowego w Lesznie.*

Wieczorek Marta, „Archeion” – znaczenie dydaktyczne czasopisma.

2015

Rocznik-Domańska Małgorzata, *Edward Kuntze – życie i działalność na stanowisku dyrektora Uniwersytetu Poznańskiego.*

2016

Chojnacka Kinga, *Muzeum Narodowe w Poznaniu w świetle prasy poznańskiej w latach 1967–1977.*

Jackowska Katarzyna, *Wielkopolska Orkiestra Symfoniczna im. Karola Kurpińskiego w Poznaniu w latach 1962–1992.*

Klińska Anna, *Archiwistyka w dobie rewolucji informatycznej.*

Prałat Klaudia, *Ochotnicza Straż Pożarna w Krzywiniu.*

Tomczak Monika, *Spuścizna profesora Witolda Jakóbczyka 1909–1986.*

Wolska Jagoda, „Archeion” w latach 1927–1939. Znaczenie naukowe czasopisma.

2017

Borach Artur, *Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu. Organizacja i działalność.*

Piskorski Michał, *Archiwum Państwowe w Poznaniu Oddział w Koninie.*

2018

Baranowska Karolina, *Instytut Polski i Muzeum im. Gen. Sikorskiego w Londynie.*

Ignaczak Adam, *Sieć archiwów państwowych w Polsce w latach 1944–1975.*

Pera Justyna, *Gromadzenie materiałów archiwalnych w Archiwum Państwowym w Poznaniu w latach 1945–1975.*

2019

Świdzińska Justyna, *Spuścizna Konstantego Świdzińskiego.*

Żak Malwina, *Spuścizna archiwalna Profesor Izabeli Siekierskiej.*

Prace licencjackie

2014

Prałat Klaudia, *Archiwum Zakładowe Urzędu Miasta i Gminy w Krzywiniu.*

Tomczak Monika, *Działalność edukacyjna i popularyzatorska Muzeum Regionalnego w Kościanie.*

Wolska Jagoda, *Spuścizna księdza Stanisława Bełcha w Archiwum PAN – Oddział w Poznaniu.*

Zebrata Magdalena Heruday-Kiełczewska

Prof. UAM dr hab. Irena Mamczak-Gadkowska

Bibliografia

2021

Protokoły posiedzeń Senatu Uniwersytetu Poznańskiego 1919–1939, t. 3: 11 XI 1931 – 21 IX 1939, pod red. Anny Domalanus, Ireny Mamczak-Gadkowskiej, Moniki Sak i Aleksandry Wysokińskiej, *Źródła do Dziejów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2021.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Studia archiwistyczne na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, „*Paginae Historiae*” 2021, nr 1(29), s. 52–64.

Irena Mamczak-Gadkowska, Monika Sak, *Wstęp* [w:] *Protokoły posiedzeń Senatu Uniwersytetu Poznańskiego 1919–1939*, t. 3: 11 XI 1931 – 21 IX 1939, pod red. Anny Domalanus, Ireny Mamczak-Gadkowskiej, Moniki Sak i Aleksandry Wysokińskiej, *Źródła do Dziejów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2021 s. 11–21.

2020

100 lat polskich archiwów państwowych, pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej, Wydział Historii UAM, Poznań 2020.

Protokoły posiedzeń Senatu Uniwersytetu Poznańskiego 1919–1939, t. 2: 4 IX 1925 – 7 VII 1931, pod red. Anny Domalanus, Ireny Mamczak-Gadkowskiej, Moniki Sak i Aleksandry Wysokińskiej, *Źródła do Dziejów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2020.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Koncepcje budowy sieci archiwalnej w okresie międzywojennym* [w:] *100 lat polskich archiwów państwowych*, pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej, Wydział Historii UAM, Poznań 2020, s. 89–101.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Wstęp* [w:] *100 lat polskich archiwów państwowych*, pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej, Wydział Historii UAM, Poznań 2020, s. 7–11.

Irena Mamczak-Gadkowska, Monika Sak, *Wstęp* [w:] *Protokoły posiedzeń Senatu Uniwersytetu Poznańskiego 1919–1939*, t. 2: 4 IX 1925 – 7 VII 1931, pod red. Anny Domalanus, Ireny Mamczak-Gadkowskiej, Moniki Sak i Aleksandry Wysokińskiej, *Źródła do Dziejów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2020, s. 11–18.

2019

Metodyka i standardy opracowania archiwalnego. Rzeczywistość i potrzeby, pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej i Krzysztofa Strykowskiego, Instytut Historii UAM, Poznań 2019.

Protokoły posiedzeń Senatu Uniwersytetu Poznańskiego 1919–1939, t. 1: 19 VI 1919 – 17 VII 1925, pod red. Anny Domalanus, Ireny Mamczak-Gadkowskiej, Moniki Sak i Aleksandry Wysokińskiej, *Źródła do Dziejów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Archiwiści w II Rzeczypospolitej w służbie państwa i społeczeństwa*, „Przegląd Archiwalno-Historyczny” 2019, t. 6, s. 97–113.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Drogi do zawodu archiwisty kadry archiwalnej okresu międzywojennego* [w:] *Archiwa bez granic. Pamiętnik VII Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich, Kielce, 20–21 września 2017 r.*, pod red. Waldemara Chorążyczewskiego i Krzysztofa Strykowskiego, Stowarzyszenie Archiwistów Polskich, Warszawa 2019, s. 63–74.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Franciszek Paprocki (1911–1978)* [w:] *Historia na Uniwersytecie Poznańskim. Od Seminarium Historycznego do Instytutu Historii (1919–2019)*, pod red. Katarzyny Balbuzy, Józefa Dobosza, Danuty Konieczki-Śliwińskiej, Karola Kościelniaka i Przemysława Matusika, Instytut Historii UAM, Poznań 2019, s. 97–99.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Józef Paczkowski (1861–1933)* [w:] *Historia na Uniwersytecie Poznańskim. Od Seminarium Historycznego do Instytutu Historii (1919–2019)*, pod red. Katarzyny Balbuzy, Józefa Dobosza, Danuty Konieczki-Śliwińskiej, Karola Kościelniaka i Przemysława Matusika, Instytut Historii UAM, Poznań 2019, s. 92–93.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Powstanie i rozwój sieci archiwów państwowych i naczelnych organów archiwalnych w niepodległej Polsce* [w:] *Archiwa w Niepodległej. Stulecie Archiwów Państwowych 1919–2019*, pod red. Ewy Rosowskiej, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa 2019, s. 3–37.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Zakład Archiwistyki* [w:] *Historia na Uniwersytecie Poznańskim. Od Seminarium Historycznego do Instytutu Historii (1919–2019)*, pod red. Katarzyny Balbuzy, Józefa Dobosza, Danuty Konieczki-Śliwińskiej, Karola Kościelniaka i Przemysława Matusika, Instytut Historii UAM, Poznań 2019, s. 139–140.

Irena Mamczak-Gadkowska, Monika Sak, *Wstęp* [w:] *Protokoły posiedzeń Senatu Uniwersytetu Poznańskiego 1919–1939*, t. 1: 19 VI 1919 – 17 VII 1925, pod red. Anny Domalanus, Ireny Mamczak-Gadkowskiej, Moniki Sak i Aleksandry Wysokińskiej, Źródła do Dziejów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019, s. 13–25.

2018

Współczesna dokumentacja – współczesne archiwa, pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej i Krzysztofa Strykowski, Instytut Historii UAM, Poznań 2018.

Irena Mamczak-Gadkowska, Janusz Wiktor Staszewski. *Historyk wojskowości i archiwista* [w:] *Wokół metodyki archiwalnej. Księga dedykowana prof. Wiesławie Kwiatkowskiej w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin*, pod red. Waldemara Chorążyczewskiego, Agnieszki Rosy i Mateusza Zmudzińskiego, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2018, s. 207–223.

Irena Mamczak-Gadkowska [rec.:], *Jarosław Matysiak, Stefan Błachowski (1889–1962)*, *Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2017*, ss. 363, „Przegląd Archiwalno-Historyczny” 2018, t. 5, s. 238–244.

Irena Mamczak-Gadkowska, Krzysztof Strykowski, *Wstęp* [w:] *Współczesna dokumentacja – współczesne archiwa*, pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej i Krzysztofa Strykowski, Instytut Historii UAM, Poznań 2018, s. 7–9.

2017

Irena Mamczak-Gadkowska, *Rozwój szkolnictwa archiwalnego w Polsce w XX wieku* [w:] *Archiwa Polski i Europy: wspólne dziedzictwo – różne doświadczenia*, pod red. Alicji Kuleckiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2017, s. 197–213.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Uwagi na temat stanu badań nad dziejami archiwów w II Rzeczypospolitej* [w:] *Pomorze i archiwa*, pod red. Marii Frankel i Radosława Gazińskiego, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2017, s. 373–387.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Zasada przynależności zespołowej w praktyce polskich archiwów państwowych. Wprowadzenie do problematyki* [w:] *Zasada zespołowości w praktyce archiwów państwowych. Studia i materiały*, pod red. Ewy Rosowskiej, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa 2017, s. 11–27.

Irena Mamczak-Gadkowska [rec.:], *M. Jabłońska, Nowe wyzwania archiwów. Komunikacja społeczna i public relations*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń 2016, ss. 216, „Przegląd Archiwalno-Historyczny” 2017, t. 4, s. 263–266.

2016

Irena Mamczak-Gadkowska, *Doświadczenia poznańsko-toruńskiej współpracy w procesie uniwersyteckiego kształcenia i doskonalenia zawodowego archiwistów* [w:] *Zarządzanie dokumentacją, archiwistyka i... koty. Księga jubileuszowa Profesor Haliny Robótki*, pod red. Roberta Degena, Marleny Jabłońskiej i Wandy K. Roman, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa 2016, s. 237–248.

Irena Mamczak-Gadkowska, Krzysztof Strykowski, *Zarządzanie dokumentacją na specjalności archiwistyka i zarządzanie dokumentacją na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu* [w:] *Zarządzanie dokumentacją: badania i dydaktyka*, pod red. Roberta Degena i Marleny Jabłońskiej, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2016, s. 139–153.

2015

Nowe funkcje archiwów, pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej i Krzysztofa Strykowskiego, Instytut Historii UAM, Poznań 2015.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Czterdzieści lat studiów archiwistycznych na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, „Przegląd Archiwalno-Historyczny” 2015, nr 2, s. 7–20.

Irena Mamczak-Gadkowska, Krzysztof Strykowski, *Wstęp* [w:] *Nowe funkcje archiwów*, pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej i Krzysztofa Strykowskiego, Instytut Historii UAM, Poznań 2015, s. 7–11.

2014

Irena Mamczak-Gadkowska, *Irena Radtke (1923–2014)*, „Archiwista Polski” 2014, nr 2(19), s. 106–116.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Z historii kształcenia archiwistów w Polsce. Niezrealizowane projekty kształcenia archiwalnego pierwszych lat II Rzeczypospolitej* [w:] *Z uczniami, kolegami i przyjaciółmi w świecie nauki. Prace dedykowane Profesorowi Bohdanowi Ryszewskiemu w osiemdziesiątą rocznicę urodzin*, pod red. Waldemara Chorążyczewskiego i Anny Żeglińskiej, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, NDAP, Olsztyn–Warszawa 2014, s. 239–253.

2013

Irena Mamczak-Gadkowska, *60 lat Archiwum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, „Archiwista Polski” 2013, nr 4(18), s. 37–50.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Stanisław Nawrocki (1925–2000)*, „Archivní Časopis” 2013, t. 1, s. 41–48.

2012

Dokumentacja masowa: z problematyki kształtowania zasobu archiwalnego, pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej i Krzysztofa Strykowski, Instytut Historii UAM, Poznań 2012.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Archiwa warszawskie w Polsce niepodległej (1918–1939)* [w:] *Wkład archiwistów warszawskich w rozwój archiwistyki polskiej. Zbiór studiów poświęconych warszawskiemu środowisku archiwalnemu*, pod red. Alicji Kuleckiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012, s. 23–42.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Co zawdzięczamy archiwom z okresu dwudziestolecia międzywojennego?* [w:] *Archiwa polskie wczoraj i dziś. Praca zbiorowa*, pod red. Kazimierza Kozłowskiego i Władysława Stępnia, NDAP, Stowarzyszenie Archiwistów Polskich, Warszawa 2012, s. 101–109.

Irena Mamczak-Gadkowska, Krzysztof Strykowski, *Wstęp* [w:] *Dokumentacja masowa: z problematyki kształtowania zasobu archiwalnego*, pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej i Krzysztofa Strykowski, Instytut Historii UAM, Poznań 2012, s. 7–11.

2011

Irena Mamczak-Gadkowska, *Akten der Reichsuniversität Posen in den Archivbeständen der Adam Mickiewicz Universität*, „Biuletyn Polskiej Misji Historycznej” 2011, nr 6, s. 168–185.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Problematyka archiwalna na powszechnych zjazdach historyków polskich w okresie międzywojennym* [w:] *Archiwistyka oraz problemy historii Polski, Polonii i dyplomacji XX wieku. Księga jubileuszowa ofiarowana profesorowi Edwardowi Kołodziejowi w 70. rocznicę urodzin*, pod red. Janusza Łosowskiego, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2011, s. 47–64.

2010

Irena Mamczak-Gadkowska, „*Archeion*”. *Tradycja i współczesność najstarszego polskiego czasopisma archiwalnego* [w:] *Czasopisma naukowe bibliotek, archiwów, muzeów. Tradycje, role, perspektywy*, pod red. Agnieszki Królczyk, Biblioteka Kórnicka PAN, Kórnik 2010, s. 59–74.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Dbłość o wizerunek archiwów polskich w 20-leciu międzywojennym* [w:] *Public relations w archiwach. Zbiór studiów*, pod red. Marleny Jabłońskiej (Studia, Materiały, Konferencje Stowarzyszenia Archiwistów Polskich 4), Poznań 2010, s. 65–86.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Franciszek Paprocki* [w:] *Wybitni historycy wielkopolscy*, pod red. Jerzego Strzelczyka, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2010, s. 405–417.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Refleksje na temat literatury do przedmiotu „Podstawy archiwistyki”* [w:] *Kształcenie archiwistów i zarządców dokumentacji. Model kompetencji zawodowych*, pod red. Wiesławy Kwiatkowskiej, Poznań 2010, s. 115–121.

2009

Kształcenie archiwistów i zarządców dokumentacji w kontekście wdrażania Procesu Bolońskiego: materiały Konferencji Sekcji Edukacji Archiwalnej Stowarzyszenia Archiwistów Polskich i Zakładu Archiwistyki Instytutu Historii UMCS, Lublin, 23–24 października 2008 r., pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej (Studia Materiały, Konferencje Stowarzyszenia Archiwistów Polskich 2), Stowarzyszenie Archiwistów Polskich, Poznań 2009.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Franciszek Paprocki (1911–1978), pierwszy kierownik Zakładu Archiwistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, „Archiwista Polski” 2009, nr 1(14), s. 9–20.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Kierunki zmian w kształceniu archiwistów na przełomie XX i XXI wieku*, „Res Historica” 2009, nr 28, s. 9–19.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Refleksje na temat literatury do przedmiotu „Podstawy archiwistyki”* [w:] *Kształcenie archiwistów i zarządców dokumentacji w kontekście wdrażania Procesu Bolońskiego: materiały Konferencji Sekcji Edukacji Archiwalnej Stowarzyszenia Archiwistów Polskich i Zakładu Archiwistyki Instytutu Historii UMCS, Lublin, 23–24 października 2008 r.*, pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej (Studia Materiały, Konferencje Stowarzyszenia Archiwistów Polskich 2), Stowarzyszenie Archiwistów Polskich, Poznań 2009, s. 115–120.

Irena Mamczak-Gadkowska, Krzysztof Strykowski, *Deklaracja Bolońska a kształcenie archiwistów w Europie* [w:] *Kształcenie archiwistów i zarządców dokumentacji w kontekście wdrażania Procesu Bolońskiego*, pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej (Studia, Materiały, Konferencje Stowarzyszenia Archiwistów Polskich 2), Stowarzyszenie Archiwistów Polskich, Poznań 2009, s. 27–50.

2008

Irena Mamczak-Gadkowska, *Fotografie i filmy w archiwach* [w:] *Media audiowizualne w warsztacie historyka*, pod red. Doroty Skotarczak, Instytut Historii UAM, Poznań 2008, s. 89–105.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Rola i zadania Sekcji Edukacji Archiwalnej Międzynarodowej Rady Archiwów w kształceniu archiwistów* [w:] *Archiwa w nowoczesnym społeczeństwie. Pamiętnik V Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich, Olsztyn 6–8 września 2007*, pod red. Jarosława Porazinskiego i Krzysztofa Strykowskiego, Warszawa 2008, s. 329–339.

2006

Irena Mamczak-Gadkowska, *Archiwa państwowe w II Rzeczypospolitej*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2006.

2004

Irena Mamczak-Gadkowska, *Kinga Perzyńska (1949–2004)*, „Poznański Rocznik Historyczno-Archiwalny” 2004, nr 10/11, s. 415–416.

Irena Mamczak-Gadkowska, Rafał Galuba, Tomasz Paluszyński, *Opracowywanie materiałów pozaaktowych* [w:] *Metodyka pracy archiwalnej*, pod red. Stanisława Nawrockiego i Stanisława Sierpowskiego, wyd. V, Wy-

- dawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2004, s. 196–234 (Autorka pięciu z siedmiu punktów rozdziału: *Opracowywanie dokumentacji technicznej; Opracowywanie materiałów kartograficznych; Opracowywanie nagrań dźwiękowych; Opracowywanie fotografii; Opracowywanie filmów*).
- Irena Mamczak Gadkowska, Stanisław Nawrocki, Irena Radtke, Krzysztof Strykowski, Jarosław Wiśniewski, *Opracowywanie materiałów archiwalnych z XIX–XX wieku* [w:] *Metodyka pracy archiwalnej*, pod red. Stanisława Nawrockiego i Stanisława Sierpowskiego, wyd. V, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2004, s. 142–196 (Autorka punktu *Opracowywanie spuścizn archiwalnych*).
- Irena Mamczak-Gadkowska [rec.:], „*Archival Science*”. *International Journal on Recorded Information*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht–Boston–Londyn, vol. 1, No 4, 2001, vol. 2, No 1–2, 3–4, 2002, „*Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny*” 2004, nr 10/11, s. 343–348.

2003

- Irena Mamczak-Gadkowska, *Aktualne kierunki kształcenia archiwistów i archiwalnych badań naukowych na świecie w świetle badań opublikowanych przez Carola Couture’a*, „*Archeion*” 2003, nr 105, s. 14–23.

2002

- Irena Mamczak-Gadkowska, *Archiwa i służba archiwalna na ziemiach polskich w czasie I wojny światowej* [w:] *Między wielką polityką a narodowym partykularyzmem*, pod red. Jadwigi Kiwerskiej i Bogdana Koszela, Instytut Historii UAM, Poznań 2002, s. 493–506.
- Irena Mamczak-Gadkowska, *Problematyka kształcenia archiwalnego na konferencjach Sekcji Edukacji i Szkolenia Archiwalnego Międzynarodowej Rady Archiwów w latach 1996–2000* [w:] *Archiwa i archiwiści w dobie społeczeństwa informacyjnego. Pamiętnik IV Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich, Szczecin, 12–13 września 2002*, pod red. Darii Naęcz, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Stowarzyszenie Archiwistów Polskich, t. 1, Toruń 2002, s. 405–417.
- Irena Mamczak-Gadkowska [rec.:], „*Archival Science*”, *International Journal on Recorded Information*, Kluwer Academic Information Publishers, Dordrecht–Boston–Londyn, vol. 1, No 1–3, 2001, „*Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny*” 2001/2002, nr 8/9, s. 278–281.

2001

- Irena Mamczak-Gadkowska, Rafał Galuba, Tomasz Paluszyński, *Opracowywanie materiałów pozaaktowych* [w:] *Metodyka pracy archiwalnej*, pod red. Stanisława Nawrockiego i Stanisława Sierpowskiego, wyd. IV, uzupełnione, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2001, s. 196–234 (Autorka pięciu z siedmiu punktów rozdziału: *Opracowywanie dokumentacji technicznej; Opracowywanie materiałów kartograficznych; Opracowywanie nagrań dźwiękowych; Opracowywanie fotografii; Opracowywanie filmów*).
- Irena Mamczak Gadkowska, Stanisław Nawrocki, Irena Radtke, Krzysztof Strykowski, Jarosław Wiśniewski, *Opracowywanie materiałów archiwalnych z XIX–XX wieku* [w:] *Metodyka pracy archiwalnej*, pod red. Stanisława Nawrockiego i Stanisława Sierpowskiego, wyd. IV uzupełnione, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2001, s. 142–196 (Autorka punktu *Opracowywanie spuścizn archiwalnych*).
- Irena Mamczak-Gadkowska, *Pierwsza Polsko-Białoruska Konferencja Archiwalna, Poznań 26–28 października 2000 r.*, „Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny” 2001/2002, nr 8/9, s. 301–302.

2000

- Irena Mamczak-Gadkowska, *Posiedzenie Komitetu Wykonawczego Sekcji Edukacji i Szkolenia Archiwalnego Międzynarodowej Rady Archiwów (Jerozolima, 16–18 listopada 1999 r.)*, „Archeion” 2000, nr 102, s. 285–288.
- Irena Mamczak-Gadkowska, *Udział archiwistów poznańskich w krajowych i międzynarodowych zjazdach historycznych w okresie międzywojennym*, „Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny” 1999–2000, nr 6/7, s. 71–86.
- Irena Mamczak-Gadkowska, Masahito Ando, Feng Huiling, Silvia Schenkolewski-Kroll, Theo H.P.M. Thomassen, *What Students in Archival Science Learn, a Bibliography for Teachers, International Council on Archives. Section for Archival Education and Training*, Tokyo 2000 (Autorka bibliografii archiwalnej krajów Europy Środkowej i Wschodniej).
- Irena Mamczak-Gadkowska [rec.:] *Der Archivar*, nr 2/1997, „Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny” 1999/2000, nr 6/7, s. 248–250.

1999

- Irena Mamczak-Gadkowska, *IX Sympozjum Międzynarodowe na temat kształcenia archiwalnego (Salamanka 28–30 października 1998 r.)*, „Archeion” 1999, nr 100, s. 431–433.

1998

Pamiętnik II Ogólnopolskiego Zjazdu Studentów Archiwistyki (Poznań, 16–17 kwietnia 1997 r.), pod red. Ireny Mamczak-Gadkowskiej, Zarząd Główny Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, Instytut Historii UAM, Poznań 1998.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Lokacja Nowego Tomysła. W ostatnich latach Rzeczypospolitej* [w:] *Dzieje Nowego Tomysła*, pod red. Bogusława Polaka, Urząd Miasta i Gminy Nowy Tomyśl, Nowy Tomyśl 1998, s. 51–63.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Międzynarodowa Rada Archiwów i jej aktywność w dziedzinie edukacji archiwalnej*, „Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny” 1998, nr 5, s. 123–135.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Profesor Józef Paczkowski – pierwszy Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych w Polsce*, „Archiwista Polski” 1998, nr 4(12), s. 68–79.

Irena Mamczak-Gadkowska, Stanisław Nawrocki, Irena Radtke, Krzysztof Strykowski, Jarosław Wiśniewski, *Opracowanie materiałów archiwalnych z XIX–XX wieku* [w:] *Metodyka pracy archiwalnej*, pod red. Stanisława Nawrockiego i Stanisława Sierpowskiego, wyd. III, zmienione i poszerzone, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1998, s. 139–189 (Autorka punktu *Opracowanie spuścizn archiwalnych*).

Irena Mamczak-Gadkowska, Tomasz Paluszyński, *Opracowywanie materiałów pozaaktowych* [w:] *Metodyka pracy archiwalnej*, pod red. Stanisława Nawrockiego i Stanisława Sierpowskiego, wyd. III, zmienione i poszerzone, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1998, s. 189–211 (Autorka pięciu z sześciu punktów rozdziału: *Opracowywanie dokumentacji technicznej; Opracowywanie materiałów kartograficznych; Opracowywanie nagrań dźwiękowych; Opracowywanie fotografii; Opracowywanie filmów*).

Irena Mamczak-Gadkowska [rec.:] *Der Archivar*, Nr 1 (1997), „Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny” 1998, nr 5, s. 183–185.

1997

Irena Mamczak-Gadkowska, *Działalność Sekcji Edukacji i Szkolenia Międzynarodowej Rady Archiwów*, „Archiwista Polski” 1997, nr 4, s. 20–27.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Posiedzenie Komitetu Wykonawczego Sekcji Edukacji i Szkolenia Międzynarodowej Rady Archiwów*, „Archiwista Polski” 1997, nr 4, s. 45–48.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Specjalizacja archiwistyczna na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*, „Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny” 1996, nr 4, druk 1997; s. 123–133.

1995

Irena Mamczak-Gadkowska, *Gewälte Aspekte der Wirtschaftsarchive in der Archivausbildung, International Council on Archives. Section for archival education and training, Studies 7, Proceedings of the Regional Colloquium on Consequences of Political Changes in Eastern and Central Europe in Archival Education and Training (Ljubljana, Slovenia, October 1994), Paris 1995*, s. 42–57.

Irena Mamczak-Gadkowska, Dariusz Matelski, *Opracowanie materiałów pozaaktowych [w:] Metodyka pracy archiwalnej*, pod red. Stanisława Nawrockiego i Stanisława Sierpowskiego, wyd. II, poprawione i uzupełnione, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1995, s. 187–210 (Autorka trzech z sześciu punktów rozdziału: *Opracowanie dokumentacji technicznej; Opracowanie materiałów kartograficznych; Opracowanie nagrań dźwiękowych*).

Irena Mamczak-Gadkowska, Stanisław Nawrocki, Irena Radtke, Krzysztof Strykowski, *Opracowanie materiałów archiwalnych z XIX–XX wieku [w:] Metodyka pracy archiwalnej*, pod red. Stanisława Nawrockiego i Stanisława Sierpowskiego, wyd. II, poprawione i uzupełnione, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1995, s. 151–187 (Autorka punktu *Opracowanie spuścizn archiwalnych*).

1994

Irena Mamczak-Gadkowska, *Die Bewertungsterminologie in Osteuropa [w:] Bilanz und Perspektiven archivischer Bewertung. Beiträge eines Archivwissenschaftlichen Kolloquiums, Veröffentlichungen der Archivschule Marburg, Institut für Archivwissenschaft, Nr. 21, hrsg. v. A. Wettmann, Marburg 1994*, s. 237–250.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Międzynarodowe kolokwium „Bilanz und Perspektiven archivischer Bewertung”*, „Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny” 1994/1995, nr 2/3, s. 125–126.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Sprawozdanie z „Symposium of Consequences of Political Changes in Eastern and Central Europe on Archival Education Training”*, „Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny” 1994/1995, nr 2/3, s. 126–128.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Szkoła Archiwalna w Marburgu*, „Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny” 1994/1995, nr 2/3, s. 85–91.

1992

Irena Mamczak-Gadkowska, *Polsko-niemieckie rokowania archiwalne po I wojnie światowej* [w:] *Polska i Europa w XIX–XX wieku*, pod red. Jadwigi Kiwerskiej, Bogdana Koszela i Dariusza Matelskiego, Arpress, Poznań 1992, s. 125–141.

Irena Mamczak-Gadkowska, Dariusz Matelski, *Opracowanie materiałów pozaaktywnych* [w:] *Metodyka pracy archiwalnej*, pod red. Stanisława Nawrockiego i Stanisława Sierpowskiego, wyd. I, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1992, s. 143–165 (Autorka trzech z sześciu punktów rozdziału: *Opracowanie dokumentacji technicznej; Opracowanie materiałów kartograficznych; Opracowanie nagrań dźwiękowych*).

1990

Irena Mamczak-Gadkowska, *Józef Paczkowski i jego wkład w budowę polskiej służby archiwalnej*, PWN, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa–Łódź 1990.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Źródła archiwalne do dziejów Grabowa nad Prosną* [w:] *Z dziejów Grabowa nad Prosną*, pod red. Bogusława Polaka i Marka Rezlera, Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Kalisz 1990, s. 11–21.

1988

Irena Mamczak-Gadkowska, *70-lecie Powstania Wielkopolskiego. Kronika wydarzeń*, „Życie i Myśl” 1988, nr 11, s. 10–17.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Paczkowski Józef (1861–1933)* [w:] *Słownik biograficzny archiwistów polskich*, t. 1: 1818–1984, PWN, Warszawa–Łódź 1988, s. 161–164.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Spółeczeństwo Ziemi Kaliskiej w obliczu narastającej groźby wojny 1939 r.* [w:] *Bitwy września 1939 r.*, pod red. Bogusława Polaka, Koszaliński Ośrodek Naukowo-Badawczy, Koszalin 1988, s. 3–18.

1982

Irena Mamczak-Gadkowska, *Przegląd źródeł i literatury do dziejów Czarniejewa i okolic* [w:] *Studia z dziejów Czarniejewa okolic. Z tradycji walk narodowo-wyzwoleńczych 1794–1945*, pod red. Bogusława Polaka, Urząd Miasta i Gminy w Czarniejewie, Czarniejewo 1982, s. 6–38.

1979

Irena Mamczak-Gadkowska, *Bibliografia do udziału młodzieży w Powstaniu Wielkopolskim 1918–1919*, „Z dziejów ruchu młodzieżowego”, 1979, nr 2, s. 77–95.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Postawa społeczeństwa Ziemi Kaliskiej wobec zagrożenia niemieckiego (kwiecień–sierpień 1939 r.)* [w:] *Udział społeczeństwa Ziemi kaliskiej w Wojnie Obronnej 1939 r.*, pod red. Bogusława Polaka, Federacja Towarzystw Kulturalnych Ziemi Kaliskiej, Kalisz 1979, s. 75–106.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Źródła archiwalne do udziału Wielkopolan w Wojnie Obronnej Polski w 1939 r.*, „Kronika Wielkopolski” 1979, nr 3(19), s. 82–92.

Irena Mamczak-Gadkowska, *Źródła do udziału młodzieży w Powstaniu Wielkopolskim 1918–1919*, „Z dziejów ruchu młodzieżowego” 1979, nr 2, s. 67–77.

Zebrata Magdalena Biniaś-Szkopek